

בית התורה

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

לעיני הגאון ר' שמשון דוד בן ר' חיים אברהם פינקוס זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 195 פרשת מצורע תשע"ו

נשים התמעטו מקבלת הרם שכתוב והקריבו בני אהרן ושנינו שהקריבו **עמור** ב זה קבלת הרם.

נשים התמעטו מנזחה של פרה שכתוב אלעזר, וכוונתו שבפנים כתוב הכהן המשיח, והואתו בן עוף יש ללמוד בק"ו שאם בן צאן שלא קבע לו כהן לשחטו קבע לו כהן להזאתו בן עוף שכן מולקו ודאי שיקבע לו כהן להזאה.

ר"א אמר לר' יאשיה שבדורו שלא ישב על רגליו עד שיבאר לו מנין שמנחת סוטה טעונה תנופה, ואמנם זה פשוט שהרי כתוב והניף את המנחה אלא שאלוה היתה מנין שהתנופה צריכה להיות כבעלים, אמר לו שלומדים גזירה שיהי יד משלמים שכאן כתוב ולקח הכהן מיד האשה ובשלמים כתוב ידו תביאנה וכמו שכאן כתוב שם כהן, וכמו ששם זה כבעלים כך במנחת סוטה זה כבעלים והכתן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף, ונזירה לומדים בגזירה שיהי כהן כפי מסוטה.

משנה מצוה התלויה בארץ נוהגת רק בארץ ושאינה תלויה בארץ נוהגת בין בארץ בין בחו"ל.

דף לו חזן מעלה וכלאים שנוהגת גם בחו"ל ור"א אף חדש **גמרא** אין לבאר שמצוה תלויה כתוב בה ביאה ושאינה תלויה לא כתוב בה ביאה, כי הרי תפילין ופטר חמור כתוב בהם ביאה ובכ"ו נוהגים בין בארץ בין בחו"ל, ורב יהודה מכאן שמצוה שהיא חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחו"ל ומצוה שהיא חובת קרקע נוהגת רק בארץ, ולומדים את זה מהפסוק אלה החוקים זה המדרשת, והמשפטים אלו הדינים, אשר תשמרון זה משנה, לעשות זה מעשה, ואף שכתוב בארץ אין לומר שזה רק בארץ שהרי כתוב כל הימים אשר אתם חיים על האדמה, אך אין לומר שהכל נוהג גם בחו"ל כי כתוב בארץ, לכן יש ללמוד ממה שאמרו בענין אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם וכמו שש"ו היא חובת הגוף והיא נוהגת בין בארץ בין בחו"ל, כך כל מצוה שהיא חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחו"ל.

ההפסוק בדברי ר"א אם הוא חולק לחומרא שלת"ק יש הלכה למשה מסיני שערלה וכלאים שנוהגת בחו"ל אף שהן חובת קרקע אך חדש נוהג רק בארץ, שכתוב מושב והכוונה אחר ירושה וישיבה, ור"א למד שמושב הכוונה לכל מקום שאדם יושבים, או שהוא חלק לקולא שלת"ק ערלה וכלאים שנוהגת בחו"ל וכ"ש חדש שמושב הכוונה בכל מקום שאדם יושבים, ור"א אמר אף חדש נוהג רק בארץ שמושב הכוונה אחר ירושה וישיבה, ואף הכוונה למצוות שכתוב בתחילה, ויש להוכיח מדברי אביו שר' ישמעאל הוא החולק על ר"א שר' ישמעאל אמר שכל מקום שכתוב מושב הוא אחר ירושה וישיבה ור"ע אמר לו שבשבת כתוב מושבות והיא נוהגת אף בחו"ל, אמר ר' ישמעאל שזה ק"ו שאם מצות קלות נוהגת בחו"ל כ"ש שבת החמורה נוהגת בחו"ל, ואם ר' ישמעאל לא כר"א א"כ ר"א לא החמיר, ויש להקשות בדברי ר' ישמעאל שהוא דיבר על נסכים **עמור** ב וכתוב בהם ביאה ומושב, ויש להוסיף בדברי ר' ישמעאל כל מקום שנאמר בו ביאה ומושב הוא לאחר ירושה וישיבה, אך לפ"ו קשה מה ר"ע קשה משבת הרי ר' ישמעאל בא ללמוד ביאה ומושב, יש לומר שהוא אמר ב' דברים א' שהוא דרש ביאה ומושב, ועוד שיש ללמוד שבת בק"ו משאר מצוות, ונחלקו שלר' ישמעאל לא הקריבו במדבר נסכים שכתוב בהם ביאה ומושב, ולר"ע הקריבו נסכים במדבר.

אביו אמר שהתקב זה בשם ר' ישמעאל חולק על תנא אחר בשם ר' ישמעאל שאמר שאם כתוב ביאה ומפורש בו שזה לאחר ירושה וישיבה א"כ כל מקום שכתוב ביאה הוא לאחר ירושה וישיבה, והחולק סובר שמלך וביכורים הם ב' כתובים הבאים כאחד שאין מלמדים, והתנא השני סובר שצריך את ב' הפסוקים וא"כ ניתן ללמוד מהם שאם היה כתוב מלך היינו אומרים שביכורים שיש בהם הנאה יהיו חייבים בהם מיד ואם היה כתוב רק ביכורים היינו אומרים שמלך שזרובו לכבש יהיו חייבים בו מיד והתנא השני סובר שלא צריך את ב' הפסוקים כי ניתן לכתוב מלך ולא צריך לכתוב ביכורים שאם מלך שזרובו לכבש בכ"ו התחייבו בו רק אחר ירושה וישיבה ביכורים ודאי יתחייבו בהם רק אחר ירושה וישיבה והתנא השני סובר שיש צורך לכתוב כדי שלא נלמד מחלה.

אחר שנאמר הכלל שחובת הגוף נוהג גם בחו"ל א"כ קשה מדוע כתוב מושב בשבת יש לומר שכיוון שהיא כתובה בענין המועדים א"כ תצטרך קידוש ב"ד כמו מועדות, קמ"ל שחייבים בלי קידוש ב"ד.

מה שכתבה התורה מושב בחלב ורם שלא נאמר שכיוון שאיסור זה נכתב בפרשת קרבנות א"כ הוא נוהג רק כשיש קרבנות, קמ"ל שנוהג תמיד.

מה שכתבה התורה מושב במצה ומורו כדי שלא נאמר שכיוון שכתוב על מצות מוררים יאכלוהו א"כ בלי פסח לא יתחייב במצה ומורו, קמ"ל שחייב בהם גם ללא קרבן פסח.

מה שכתבה התורה ביאה בתפילין ופטר חמור ללמד כדברי התנא שאצל ר' ישמעאל שיעשו מצוה זו כדי שבוכותה יכנסו לארץ.

למי שלמדו ממושב כל מקום שאדם יושבים מוכן מדוע כתוב ויאכלו מעיבור הארץ ממחרת הפסח שרק אחר שקרב עומר יכלו לאכול ולא קודם שחדש נהג בתבואה הזו,

דף לח אך למד' שחדש נוהג רק אחר ירושה וישיבה א"כ מדוע לא אכלו קודם לכן מעיבור הארץ, ויש לומר שקודם לא היה צריכים שכתוב ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל קצה ארץ נושבת את המן אכלו עד קצה ארץ נבען, ואין לומר שהעיקר הוא ארץ נושבת שהרי כתוב קצה ארץ נבען ואין לומר שהעיקר הוא ארץ נבען שהרי כתוב ארץ נושבת, אלא שב' אדר מת משה ופסק המן והספיק להם המן שבכללם עד ט"ז ניסן, וישנה ברייתא שדורשת מפסוק זה שלא אכלו מן, שנה שהרי חסר לו יום שהמן התחיל בט"ו אייר אלא ללמד שהעונות שהוציאו מצרים היה בהם טעם מן, וישנה ברייתא נוספת שמשנה נולד ונפטרו בו אדר שכתוב וימת שם משה עבד ה' ויבכו אותו בערבות מואב שלושים יום, וכתבו מעשר עברי מת ועתה קום עבדו, וכתוב עבדו בקרב המתנה וצו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן, וכתוב והפעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון ואם נגנזה ל"ג יום לאחר יוצא שב' אדר מת משה וגם נולד באותו יום שכתוב בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא, ויש ללמוד מהיום שהקב"ה יושב וממלא את שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שכתוב את מספר ימיהם אלא.

רשב"י אומר שג' מצוות שהצטוו בכניסתם לארץ נוהגות בין בארץ בין בחו"ל והוא דין שנינה, שבחדש כתוב מושב ויש ללמוד ממנו ערלה וכלאים שאם חדש שאין איסור לעולם אלא עד ט"ז ניסן ואינו אסור בהנאה ויש היתר לאיסורו בעומר ובכ"ו נוהג בחו"ל, כלאים שאיסורם לעולם ואסורים בהנאה ומה שנאמר אין לו היתר לעולם ויש ללמוד גם ערלה שאסורה בהנאה לעולם אף שיש היתר לאיסורה, ור"א בן ר"ש אומר **עמור** ב שכל מצוה שהצטוו עליה קודם כניסתם לארץ נוהג גם בחו"ל ומה שהצטוו לאחר כניסתם לארץ נוהג רק בארץ חזן משמית כספים ושחרור עבדים שאף שהצטוו אחר כניסה בכ"ו נוהגים גם בחו"ל, אך קשה שאין צורך למנות משמית כספים שהרי זה חובת הגוף, ויש לומר כדברי רבי שלמיטה מהפסוק וזה דבר השמיטה שמוט, והפסוק מדבר בב' שמיטות ללמד שמיטת כספים נוהגת רק בזמן שיש שמיטה קרקע ושלא נוהג שמיטת קרקע לא נוהג שמיטת כספים, ואין לדרוש שמיטת כספים נוהגת רק שמקום שיש שמיטת קרקע כי כתוב כי קרא שמיטה לה' בכל מקום.

קידושין לה-מא

דף לה לדעת ר' יוחנן בן ברוקה גם אשה חייבת בפריה ורביה שעל שניהם נאמר ויבך אותם אלוקים פרו ורבו יש לומר שתלמוד תורה ופדיון הבן שלא הזמן גרמן נשים פטורות הם ב' כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין, ואין לומר לדעת ר' יוחנן שפריה ורביה ומורא אב ואם יהיו ב' כתובים במצות שלא הזמן גרמן נשים יהיו פטורות שיש לומר שהתורה צריכה לכתוב בהם שנשים חייבות שאם לא היה כתוב פרו ורבו היינו אומרים שכיון שכתוב וכבשוה נשים לא שייכות בכיבוש א"כ לא יהיו חייבות קמ"ל שכן, ואם לא היה כתוב מורא היינו אומרים שאשה פטורה כיון שאין סיפק בידה לעשות, אך זה מוכן למד' שב' כתובים אינם מלמדים אך אם הם מלמדים א"כ נלמד מתלמוד תורה ופדיון הבן לפטור נשים גם במצות שלא הזמן גרמן, ורובא אומר שפפנאי היינו רב אחא בר יעקב יודע את טעם הדבר שכתוב בפסוק והיה לאות על ירך ולזכרון בין עיניך והוקשה כל התורה לתפילין שהיא מצוה שהזמן גרמן נשים פטורות אך כל מצוות שהזמן גרמן נשים פטורות, וזה מוכן למד' שתפילין הזמן גרמא אך למד' שתפילין הזמן לא גרמן יש לומר שר"מ הוא הסובר שתפילין אין הזמן גרמא והוא סובר שב' כתובים הבאים כאחד אין מלמדים, ור' יהודה שסובר שתפילין אין הזמן גרמן וב' כתובים מלמדים יש לומר שמצה שמחה והקהל הם ב' כתובים הבאים כאחד שאין מלמדים.

מצות לא תעשה גם כשאין הזמן גרמן נשים חייבות, לרב יהודה בשם רב וכן שנו אצל ר' ישמעאל לומדים מהפסוק איש או אשה כי יעשו מכל טהרות האדם שהכתוב משה אנשים לנשים לכל עונשים בתורה, ואצל ר"א למדו מהפסוק אשר תשים לפניהם שהכתוב משה אשה לאיש לכל דעים, ואצל חזקיה למדו מהפסוק והימית איש או אשה שהכתוב משה אשה לאיש לכל מיתות, ויש זקן בכל הפסוקים שמהפסוק על זה היה יורה היינו אומרים שחוטף נשים כי חס על פניהם הכתוב לכפרה אבל בדינים היינו אומרים שזה רק באיש שהוא שייך במשא ומתן ולא באשה, ואם היה כתוב בדינים היינו אומרים שהשוו נשים כי זה פרוסתם אך בכופר היינו אומרים **עמור** ב שיהיה רק באיש שהוא בן מצות ולא אשה ואם היה כתוב בכופר היינו אומרים שרק בזה הושוו נשים כי יש איבוד נשמה אבל בעונשין ודינים לא הושוו.

אשה פטורה מכל חיטאת למתים שכתוב אמור אל הכהנים בני אהרן ולא בנות אהרן, ובל תשחית ובל תקיפו לומדים ממה שכתוב לא תקיפו את פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקן ומי שישנו באיסור השחיתה ישנו באיסור הקפה ונשים שלא שייכות בהשחיתה מסבא שאין להן זקן, או ממה ששנתה התורה לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית פאת זקן והיינו ולא זקן אשתך, וא"כ נשים אינן באיסור הקפה, ויש להקשות מברייתא שזקן אשה והסריס שהעלו שיער הם כזקן לכל דבריהם משמע לענין השחיתה אמר אביו שלא יתכן שזה לענין השחיתה כי הרי לומדים פאת פאת מבני אהרן וכמו שבטומאה נשים פטורות כך בהשחיתה הן פטורות ואם נאמר שכשכתוב בני אהרן זה על כל הענין א"כ גם ללא הגזירה שזה פאת אשתך היינו לומדים קמ"ו שאם כהנים שריבה בהם הכתוב מצוות תירות מיטעו נשים ק"ו שיישוראל נמלט נשים, אך יש לומר שלולא הגזירה שזה היינו אומרים שיש הפסק בענין, אך יש לומר שגם אחר הגזירה שזה לא נלמד להשחיתה כי הפסק הענין, ומהגזירה שזה לומדים בפסוק שכשכתוב לא יגלחנו היינו אומרים שאסור גם במספריים וכתוב לא תשחית ובמספריים אין השחיתה, ואין לומר שגם במלקט ורתיני יהיה חייב כי כתוב לא יגלחו ותיב דוקא בגילוח שיש בו השחיתה והיינו בתער, ויש לומר שלומדים גזירה שזה כי היה ניתן לכתוב את שבוךך וכתוב פאת לדרוש גזירה שזה, ומה שכתוב שזקן אשה וסריס הם כזקן אמר מר וזטרא שזה רק לענין טומאת נגעים, אך יש לדחות שבטומאת נגעים כתוב להדיא ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן, אלא יש לומר שהנ"מ היא לענין טהרת נגעים אין גם זה פשוט שאם אשה היא בת טומאה א"כ היא בת טהרה, ויש לומר שהיינו אומרים שמה שכתוב או בזקן זה חזר לארש קמ"ל שגם באשה יש טומאת זקן כאיש.

איסי סובר נשים פטורות גם בלא יקרוהו שהוא דרש בפסוק בניס אתם לה' אלקיכם לא תתגודו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת כי עם קדוש אתה לה' אלוהיך בניס ולא בנות לקרחה, ואין לומר שהתמעטו לענין גזירה כי זה הן כלולות בזכי עם קדוש אתה לה' אלוהיך וא"כ המיטע בניס ולא בנות הוא רק בלא יקרוהו, ואין לומר שנמטע גזירה ונרבה קרחה שיש לרבות גזירה שהיא גם במקום שיער וגם לא במקום שיער ואילו קרחה זה רק במקום שיער, ואין לומר שנמטעם בניס ולא בנות גם בקרחה וגם בגזירה ועם וכן קדוש נאמר על שריטה כי איסי סובר ששריטה וגזירה זה דבר אחד ביד ובכלי.

דף לו אביו מכאן בטעמו של איסי שלומדים קרחה קרחה אהרן וכמו ששם נשים פטורות כך בקרחה נשים פטורות, ואם נאמר שהמיעוט בני אהרן נאמר על כל הענין, א"כ הגזירה שזה מיוחדת ונלמד בק"ו שאם ככהנים שריבו בהם מצוות מיטעו נשים ק"ו שבישראל נמטע נשים, ויש לומר שלולא הגזירה שזה היינו אומרים שיש הפסק בענין ולא נלמד לענין קרחה, ואין לומר שבאמת יש הפסק בענין ומהגזירה שזה לומדים כמו בברייתא שכשכתוב לא יקרוהו אין לומר שגם כשעשה דה' קריחת יהיה חייב רק אחד וכשכתוב קרחה זה מלמד שחייב על כל אחד ואחד ומה שכתוב בראשם מלמד שלא נאמר שכתוב לא תשימו קרחה בין עיניכם למת ויהיה חייב רק על בין העינים ממש, קמ"ל בראשם לחייב על כל הראש כמו בין העיניים, ואין לומר שרק כהנים שריבו בהם מצוות ובישראל לא, שיש גזירה שזה קרחה קרחה וכמו שבכניהם חייב על כל אחד ואחד ועל כל הראש כבין העיניים כך בישראל חייב על כל קרחה ועל כל הראש, וכמו שבישראל האיסור הוא רק על מת כך בכניהם האיסור הוא רק על מת, וא"כ לא נלמד מהגזירה שזה למעט נשים, יש לומר שאיסי לומר שניתן לכתוב קרחה וכתוב קרחה לדרוש גם למעט נשים, רבא מבאר בטעמו של איסי שיש ללמוד בין עיניכם התפעלו מהשם נשים פטורות, ורבא לא למד כאביו שלא משמע לו לדרוש מהיתר של ה', ואביו לא למד כרבא כי תפילין לומדים מקרחה שמקום הנחתם כבנהת של ראש, ואביו רבא לא למדו מבניהם אתם שהם למדו כמו בברייתא שר' יהודה דרש שכשאתם נוהגים מנהג בניס אתם קרויים בניס וכשאתם לא נוהגים מנהג בניס אינכם קרויים בניס, ור"מ סובר שתמיד אתם קרויים בניס שכתוב בניס סכלים המה, ועוד כתוב בניס לא אמונן בס, ועוד כתוב וזע מרעים בניס משחיתים, ועוד כתוב והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני קל חי, ויש צורך בכל הפסוקים שמהפסוק הראשון היינו אומרים שהם נקראים בניס סכלים אך לא בניס, קמ"ל בניס לא אמונן בס, ואין לומר שהם נקראים בניס רק כשהם באמתם אך כשהם עובדים ע"ו אינם קרויים בניס, קמ"ל וזע מרעים בניס משחיתים, ואין לומר שנקראים בניס משחיתים אך לא בניס בני מעלה קמ"ל הפסוק במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני קל חי.

משנה סמיכות תנפות הגשות קמיצות הקטרות מליקות קבלות והזאות נוהגים באנשים ולא בנשים חזן ממנחת סוטה וזירה שהם מניפות. **גמרא** נשים התמעטו ממסיכה שכתוב דבר אל בני ישראל וסמך שרק בני ישראל סומכים ולא בנות.

נשים התמעטו מתנופה שכתוב דבר אל בני ישראל והניף שרק בני ישראל מניפים ולא בנות ישראל.

נשים התמעטו מחטאת וזאת תורת המנחה הקרב אהת בני אהרן ולא בנות אהרן.

נשים התמעטו מקמיצות שכתוב והביאה אל בני אהרן וקמץ בני אהרן ולא בנות אהרן.

נשים התמעטו מהקטרות שכתוב והקטירו אותו בני אהרן ולא בנות אהרן.

נשים התמעטו ממליקה שכתוב ומלך והקטר והוקש מליקה להקטרה.

מה שצריך פסוק לשילוח עבדים אף שזה חובת הגוף יש לומר שכיוון שכתוב וקראתם דרוו בארץ משמע שלא בחו"ל קמ"ל שכתוב יובל היא מכל מקום ומה שכתוב בארץ בא לדרוש שבזמן שהדרור נוגה בארץ הוא נוגה גם בחו"ל ובזמן שאינו נוגה בארץ אינו נוגה בחו"ל.

שנינו שחדש אסור מהתורה בכל מקום וערלה לומדים מהלכה וכלאים זה מדברי סופרים ורב יהודה מבאר בשם שמואל שהלכה הכוונה להלכות מדינה, ועולא מבאר בשם ר' יוחנן שזה הלכה למשה מסיני, ועולא אמר שרק לדבריו מובן מדוע יש חילוק בין ספק ערלה לכלאים ששנינו שספק ערלה בארץ אסור ובחו"ל יורד הישראל ולוקח מהעכו"ם בשדה אלא שהישראל לא ירצנו לוקט ובכלאים נאמר שכרם הנוטע יקח ונמכר יקח במחצת בארץ אסור ובסוריא מותר ובחו"ל יורד ולוקט אלא שנתהרב עצמו לא ילקט ביד,

דף לט

בכלאים וערלה אותו לשתן, או יורד ולוקח או יורד ולוקט, ומר בר רבנא למד בשניהם לקולא זה וזה יורד ולוקט ובלבד שלא ללקט ביד, לוי אמר לשמואל איריך ספק יל מהפירות ואוכל ורב אימי ורבי בר בר חנן היו מספקים אחד לשני.

ענינה ואבימי חרפי פומבדיתא אמרו שאין ערלה בחו"ל, וכששלח רב יהודה לפני ר' יוחנן הוא אמר לו שיסתום את הספק ערלה ויאבד את הערלה הודאית, ויש להכריז על המקילים שפירותיהם יגנוז, והאומר אין ערלה בחו"ל לא יאה לו וכן נזכר משליך חבל בגורל בקהל ה', ועיפה ואבימי סבור כדברי ר"א בן ר' יוסי שאמר בשם ר' יוסי מדורמסקה שאמר בשם ר' יוסי הגלילי שאמר בשם ר' יוחנן בן נורי שאמר בשם ר"א הגדול שאין ערלה בחו"ל, ולפי"ז מה שכתוב במשנה שר"א אמר אף התדש, יש לגרום שר"א אומר תדש שרק חדש אסור בחו"ל.

ר' אסי אומר בשם ר' יוחנן שערלה בחו"ל זה הלכה למשה מסיני ור' יירא הקשה לר' אסי ששנינו שספק ערלה אסור בארץ ומותר בסוריא, ור' אסי שתק שעה קלה וענה א"ח"כ שכך נאמר בהלכה שודאן אסור וספיךן מותר.

ר' אסי אמר בשם ר' יוחנן שלוקים על כלאים בחו"ל מן התורה ואמר ר"א לרב אסי ששנינו שכלאים מדברי סופרים אמר לו שכלאי הכרם מותרים אך הרכבת אילן אסורה, כמו ששמואל למד בפסוק את חזקתי תשמרו חוקים שתקתני לך כבר בהתקן לא תביע כלאים שדך לא תזרע ולומדים אחד מהשני שכמו שבהמה נאסרה בהביעה גם שדך נאסר בהרכבה וכמו שאיסור הרבעה נוגה גם בחו"ל כך איסור הרכבה נוגה גם בחו"ל, ושרך ממעט כל לאי זרעים בחו"ל.

רב חנן ורב ענן הלכו בדרך וראו אדם שזורע ב' מיני זרעים יחד אמר אחד לשני נעדה אותו אמר לו לא מתוורים לכם הלכות כלאים, והעם אחרת ראו אדם שזורע חטים ושורעים בין הגפנים אמר אחד לשני נעדהו אמר לו הלכות כלאים לא מצדירות לכם האם לא סוכרים להלכה כדברי ר' אישיה שחייבים על כלאים רק כשזורע חטה שעורה תורצן בוריעה אחת.

רב יוסף היה מערב מיני זרעים וזרעים יחד אמר לו אביי ששנינו שכלאים אסורים לכל הפחות מדברי סופרים אמר לו שיש לחלק בין כלאי הכרם לכלאי זרעים שכלאי זרעים מסאורים בארץ בהנאה גזרו בהם חכמים גם בחו"ל אך כלאי זרעים שבארץ אינם אסורים בהנאה לא גזרו בהם בחו"ל, א"ח"כ חזר בו רב יוסף ממה שהתיר כלאי זרעים בחו"ל שרב זרע ביגית הישיבה ערוגות ערוגות משמע שלא רצה שיתעברו בכלאים אמר לו אביי **עמוד ב** שאם רב היה זורעם בדרדוק ד' בר' ורוחת הערוגה ואחת באמצע היינו לומדים ממנהגו אן מה שעשה זה רק משום נוי או כדי שלא יטרח השמש.

משנה העושה מצוה אחת מטיבים לו ומאריכים לו ימיו ונוחל את הארץ ומי שאינו עושה מצוה אחת לא מטיבים לו ולא מאריכים ימיו ושנותיו ואינו נוחל את הארץ. **גמרא** יש להקשות שכתוב במשנה אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקין קיימת לעולם הבא, ואלו הן: כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והנסנת אורחים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם, ורב יהודה מבאר בכונת המשנה שאם עשה מצה אחת יתירה על זכויותיו מטיבים לו וזה כאילו קיים את כל התורה כולה, ומשמע שבמשנה הנ"ל יזכה לעתיד לבא גם ברוב עונותו, ורב שמעיה מפרש שאם היו העונות והזכויות שקולים ויש בכזיוות מהמצוות החשובות זה מכריע לטובה, אך קשה מבחינתא שאם היו זכויותיו מרובים על עונותיו מרובים לו וזה כאילו שף את כל התורה ולא השאיר אפילו אות אחת, ואם עונותיו מרובים על זכויותיו מטיבים לו ונראה כאילו קיים את כל התורה ולא החסיר אות אחת ממנה, ואביי מפרש במשנתינו שעושים לו יום טוב ויום רע שההטבה היא שמריעים לו שיזכה לעוה"ב, והרעה היא שמטיבים לא כדי שלא יזכה לעוה"ב, ורבא מפרש שהבחינתא הזו היא כר' יעקב שאין כלל שכר מצוה בעוה"ז שר' יעקב אומר שאין מצוה שכתוב בתורה את מתן שכרה שלא תליי בה תחיית המתים, שכתוב בכיבוד אב ואם למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך ובשילוח הקן כתוב למען ייטב לך והארכת ימים ואם אמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גזולות משם ועשה כך ושלח את האם ולקח את הבנים וכשחזר נפל ומת היכן טובתו ואיכותו ימיו אלא ודיא הכוונה למען יטב לך ביום שכולו ארוך והארכת ימים ביום שכולו ארוך, ואין לומר שלא יקרה כך שהיר ר' יעקב ראה מקרה כזה ואין לומר שהבן מת כי הוא תרהר בעבירה שהיר אין הקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה, ואין לומר שהוא תרהר בעי"ז שבזה הקב"ה כן מצרף למעשה שכתוב למען תפוס את בני ישראל בלבם, וזה סביר ר' יעקב שאין נאמר שהוא תרהר הרי המצוה צריכה להגן עליו שלא יתרהר באיסור, אך יש להקשות שר"א אמר שלוחיו מצוה לא נזוקים, יש לומר שזה קרה כשחזר אך ר"א עצמו אמר שלוחיו מצוה לא נזוקים לא בחליהם לא בחזרה, ויש לומר שהסולם היה תרע ובמקרה שהזוק קבעו אין לסמוך על הנס ששמואל אמר אין אלק ושמע שאלו הורגני, ואמר רב יוסף שלו היה אחר דורש את הפסוק היה כר' יעקב בן בתו לא היה חוטא, שיש אומרים שאחר ראה מעשה כזה, ויש אומרים שהוא ראה שדבר אחר גרר את לשונו של ר' חוצפית המתורגמן ואמר אין יתכן פה שהפיך מרגליתו ילחך עפר ולכן יצא ונטא.

רב טוביה בר קיסנא שאל את רבא ששנינו שהעושה מצוה אחת מטיבים לו משמע רק כשעושה ושנינו שאם ישב ולא עבר עבירה מקבל שכר כעושה מצוה, אמר רבא ששם מדובר שבא לידו דבר עבירה וניצל ממנה כמו בר חנינא בר פפי שתבעה אותו מטרונתא אחת אמר דבר ההתמלא שתקן ומוגלה עשתה היה דבר ורפאה אותו הלך ונטמן בבית מרחץ כששהיו נכנסים אליו אפילו ב' ביום היו נזוקים אמרו לו התלמידים מי שמרן אמר להם שני נושאי קיסר שמורגי כל הלילה,

דף מ

אמרו לו שמוא ניצלת מדבר ערות שבא לידך ששנינו כל מי שבא דבר ערוה לפניו ניצול וזכה לנס.

מה שכתוב בפסוק גיבורי כח עושי דברו נאמר על ר' צדוק וחביריו, שמטרונתא אחת תבעה את ר' צדוק ואמר לה שלבו חלש ואיני יכול האם יש מהשו לאכול, אמרה לו שיש דבר טמא אמר לה מה הנ"מ מי שעושה כך יאכל את זה, והבעירה את התנור להניח את האיסור ונכנס לתנור אמרה לו מה זה אמר לה מי שחוטא נופל בכל אמרה לו לו ידעתי שזה חמור לא היית מצערת אותך.

רב חנינא היה מוכר סלים ותבעתו מטרונתא אחת אמר לה אלק לקשת עצמי הלך והפיל עצמו מהגג לארץ ובה אליהו וקבלו אמר לו השטרות אותי ד' מאות פרסה, אמר לו שהעניות גרמה לי לנסיין זה, נתן לו אליהו כלי מלא זהובים.

רבא שאל את ר"ג ששנינו אלו דברים שאדם עושה בעוה"ז והקין קיימת לו לעוה"ב: כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם, בכיבוד אב ואם כתוב למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך בגמ"ח כתוב ורוף צדקה וחסד יצמא חיים צדקה וכבוד, ובהבאת שלום כתוב בקש שלום ורדפהו, ור' אבהו אמר שלומדים רדיפה ורדיפה מצדקה וחסד, בתלמוד תורה כתוב כי היא חייך ואורך ימיך, ולכאורה גם בשילוח הקן כתוב למען ייטב לך והארכת ימים יש לומר שהתנא שיהי, אך יש להקשות שכשכתוב אלו משמע שלא משיישים, אמר רבא שרב אידי הסביר שכתוב אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו וכי יש צדיק טוב ויש שאינו טוב אלא שאם הוא טוב לשמים ולבריות הוא צדיק טוב ואם הוא טוב לשמים ורע לבריות הוא צדיק שאינו טוב, וכן יש לדרוש בפסוק אי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו וכי יש רשע רע ויש רשע שאינו רע אלא אם הוא רע לשמים ולבריות הוא רשע רע ואם הוא רק רע לשמים ולא לרשע לבריות הוא רשע שאינו רע.

לזכות יש קרן ופירות שכתוב אמרו צדיק כי טוב ולעבירה יש קרן אך בלי פירות שכתוב כי גמול ידיו יעשה לו ומה שכתוב ויאכלו מפרי דרכם ומפועותיהם ישבעו מדובר בעבירה שיש לה פירות שהיא עושה פירות ואם אינה עושה פירות אין לה פירות, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, שכתוב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו ורב אסי מבאר את המילים ולחושבי שמו שאם חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשהה נחשב לו כעשה מצוה, אך מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה שכתב אין אם ראיתי בלבי לא ישמע ה', ומה שכתוב הנני מביא אל העם הזה רעה פרי מחשבותם מדובר רק במחשבה שעושה פרי שהקב"ה מצרפה למעשה אך אם אינה עושה פרי אין הקב"ה מצרפה למעשה, ומה שכתוב למען תפוס את בני ישראל בלבם אמר רב אחא בר יעקב שמדובר בעי"ז שהיא חמורה שנאמר על הכופר בעי"ז שהוא כמורה בכלל התורה כולה, ועולא מבאר כדברי רב הונא שאם עבר עבירה ושנה בה היא התורה לו ואין לומר כפשוטו אלא שנעשתה לו כחיתה.

ר' אבהו אומר בשם ר' חנינא שטוב לאדם לעבור עבירה בסתר ולא יחלל שם שמים כפרהסיא שכתוב ואתם בית ישראל כה אמר ה' איש גלגוליו לכו עבדו אם אינכם שומעים יש ואת שם קדשי לא תחללו, ור' אלעאי הוקן אמר שאם אדם רואה שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שלא מכירים אותו וילבש ויהססה שחורים ויעשה כמו שלבו חפץ ולא יחלל שם שמים כפרהסיא, אך לכאורה שנינו שמי שלא חס על כבוד קורנו רואי לו שלא כל לעולם ורבה ביאר שלא יסתכל בקשת רוב יוסף ביאר שלא יעבור עבירה בסתר, אלא יש לחלק ששם מדובר כשיכול לכופ את צורו ור' אלעאי דיבר כשלא יכול לכופ את יצרו.

שנינו שלא מקיפים ברין שמים בחילול ה' בין שזגג בין מזיד, ומר וזוטא מבאר שלא עושים לו כחונני ומר בר רבנא מבאר שאם העבירות והזכויות שקולים העבירה הוה היא מכריעה.

עמוד ב לעולם יראה אדם עצמו כאילו נצטיו וכאי וחצוי חייב, ואם עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות, ואם עבר עברה אחת או לו שהכריע עצמו לכף חובה שכתוב וחוטא אחד שבשביל חטא אחד איבד הרבה טובה, ור"א בן ר"ש אומר שהעולם היחיד נידונים לפי הרוב ואם עשה מצוה אחת הכריע את העולם ואת עצמו לזכות ואם עבר עבירה אחת או ילו שהכריע את עצמו ואת העולם לכף חובה, שכתוב וחוטא אחד שבשביל חטא אחד הוא אבד ממנו והמעולם הרבה טובה, ורשב"י אומר שאפילו מי שהיה צדיק כל ימיו ומרד באחרונה איבד את הראשונות שכתוב צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו, ואפילו רשע גמור כל ימיו שעשה תשובה באחרונה לא מוכריים לו שוב את רשעו, שכתוב ורשעת הרשע על אי כשלה ביום שובו מרשעו, ואין לומר שבצדיק שמרד זה יהיה כמצהה עונות ומצהה זכויות שמדובר שתהה על הראשונות.

משנה מי שישנו במקרא ומשנה ודרך ארץ הוא לא יחטא במהרה, שכתוב והחוט המשולש לא במהרה יתקן ומי שאינו במקרא ומשנה ודרך ארץ אינו מהישוב. **גמרא** ר"א בן ר' צדוק אומר שצדיקים נמשלים בעוה"ז לאילן שעומד במקום טהרה ונופו במקום טומאה וכשנקצץ נופו כולו במקום טהרה כך הקב"ה מביא יסורים על צדיקים בעוה"ז כדי שיוכר לעוה"ב, ורשעים דומים בעוה"ז כמו אילן שעומד במקום טומאה ונופו במקום טהרה וכשנקצץ נופו כולו במקום טומאה כך הקב"ה משיפע טובה לרשעים בעוה"ז כדי לטורדו ולהורישו למדינת החרתונה, שכתוב יש דרך ישר לפני אש ואחריתה דרכי מות.

כשישבור ר' טרפון והחכמים בעליית בית נתזה בלוד נשאל לפניהם האם התלמוד גדול או שהמעשה גדול, ור' טרפון אמר שהמעשה גדול, ור"ע אמר שהתלמוד גדול, וענו כולם שהתלמוד גדול שהוא מביא לידי מעשה, ור' יוסי הוסיף שהתלמוד גדול שהוא קרם מ' שנה לחובת חלה, ונ"ד לתרומות ומעשרות, וס"א לשמיטה, וק"ג ליובל, ואמנם היה ק"ד שנה עד היובל והראשון אך ר' יוסי סובר שהיובל משמש מתחילתו, וכמו שהלימוד קודם למעשה כך דינו קודם למעשה כדברי רב המנאגא שתחילת דינו של אדם הוא על דברי תורה שכתוב ופוטר מים ראשת מודן וכמו שדינו קודם למעשה כך שכרו קודם למעשה, שכתוב ויהן את ארצות גרים ועמל לאומים יירשו בעבור חוקיו ותורותיו יצטורו.

מי שאינו במקרא ומשנה אמר ר' יוחנן שהוא פסול לעדות, ושנו בבביתא שהאוכל בשוק דומה לכלב ויש אומרים שגם פסול לעדות, ואמר רב אידי בר אבין שהלכה כיש אומרים

דף מא בר קפרא דרש שרזון לא עלתה בידו אלא רגזונו, ולאדם טוב מטעימנו מפרי מעשיו ומי שאינו במקרא ומשנה ודרך ארץ דור ממנו הנאה שכתוב ובמושב לצים לא ישב שמושוכו מושב לצים .

פרק האישי מקדש

משנה האישי מקדש בו ובשולחו אשה מתקדשה בה ובשולחנה ואיש מקדש בתו נערה בו ובשולחו. **גמרא** אם כתוב שמקדש בשלוחו ק"ו שמקדש בו, אמר רב יוסף שמצוה בו יותר משלוחו, כמו שרב ספרא היה חוץ ראש בהמה לכבוד שבת, ורבא היה מולח דג שיבוטא, וללישנא בתרא יש איסור לקדש בשליח שאמר רב יהודה בשם רב אין לקדש אשה עד שיראנה שמא יראה בה דבר מגונה והתורה אמרה ואהבת לרעך כמוך, ורב יוסף דיבר על הסיפא שאשה מתקדשת בה ובשולחנה אם כר' בשלוחה ר"ל שבה ואמר רב יוסף שמצוה בה יותר משלוחה כמו שעשו האמוראים עצמם לכבוד שבת אך אין איסור באשה כיון שאמר ר"ל שטוב לאשה לשבת בה גיפת מלשבת בגוף אחד כאלמנה.

המשנה אומרת שאיש מקדש בתו נערה ומשמע שקטנה לא כדברי רב יהודה בשם רב בר אבא שר"א שלא יקדש בתו קטנה עד שתגדל ותאמר בפלגתי אני ורצה.

לומדים שמועיל שליח שכתוב בגירושין ושלח שהאיש עושה שליח, ומותרו הוי' לומדים שאשה עושה שליח, וכתוב עוד ושלח ללמד שליחה עושה שליח, ואין לומר שלומדים קידושין במה הצד מגירושין כי יש לפרוך שגירושין הם גם בעל כרחה, אלא לומדים ממה שכתוב ויצאה והיתה שהוקש היה ליציאה וכמו שמועיל שליח ביציאה כך מועיל בהוויה.

מה ששנינו שהאוטר לשלוחו צא תרום הוא תרום כרעת בעל הבית, ואם אינו יודע את דעתו תרום כבינונית אחד מנ' **עמוד ב** ואם פיתח או הותיר עשרה חלה תרומתו, אין לומר שלומדים שמועיל שליחות בתרומה מגירושין כי יש לפרוך שזה חול, אלא לומדים מהפסוק אתם גם אתם לרבות שלוחכם, ואם היה כתוב בתרומה לא היינו לומדים ממנה גיטין וקידושין כי יש לפרוך שתרומה מועילה גם במחשבה, ומה ששנינו שתבורה שאבר פסחה ואמרו לשליח שיחפש את הקרבן והלך ומצא והקריב וזה קנו והקריבו אם שול קדם וכלם אוכלים משלו אין לומר שהלומדים פסח מכולם שמועיל שליחות שכן לפרוך שהם חול לגבי קדשים, אלא לומדים כדברי ר' יהושע בן קרחה שכתוב בפסוק ושחטו אותו כל קהל

עדת ישראל בין הערביים וכי כולם שוחטים והרי קר אחד שוחט אלא ששלוחו של אדם כמותו ואם היה כתוב בקדשים לא היינו לומדים מהם שמועיל שליחות בכל, שיש לפרוך שרוב מעשה קדשים זה עי"י שליח ואמנם לא לומדים אחד מאחד אך ניתן ללמוד אחד מב' ואם לא היה כתוב בקדשים לא היינו לומדים מהאחרים כי הם חול לגבי קדשים ואם לא היה כתוב בגירושין לא היינו לומדים מקדשים ותרומה כי ישנם במחשבה, אך אם לא היה כתוב בתרומה היינו לומדים מקדשים ועוד אחד מהאחרים, ומה שכתוב גם אתם יש לדרוש כר' ינאי שאומר מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית, אך לכאורה ניתן ללמוד מסבאר כדברי ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן שעבד לא יכול להעשות שליח לקבל טג אשה מיד בעלה כיון שאינו בתורת גיטין וקידושין, ויש לומר שעבד אינו שייך כלל אך עכו"ם שייך בתרומה כמו ששנינו שעכו"ם זכותי שתרומו תרומתן תרומה או"כ ויכלו להעשות שליח, קמ"ל שלא, אך לר"ש שפותר ששנינו שתרומת עכו"ם מדמעת וחייבים עליה חומש ור"ש פטר א"כ לא צריך את אתם גם אתם ויש לומר שהיינו דורשים כמו שדורשים אתם ולא אריסין אתם ולא שותפים אתם ולא אפוטרופוס אתם ולא תרום את שאינו שלו אי"כ נמנע גם שליח, קמ"ל שלא, וזה מוכן לר' יהושע בן קרחה שלומד שליחות מפסח אך לר' ינחנן שדורש את הפסוק לדרשא אחרת זה קשה.